

Japbaklar -2/ powestiň dowamy

Category: Kitapcy, Powestler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Japbaklar -2/ powestiň dowamy ■ Ala sakgal

Köneje oraçanyň içinde orta ýaşdan agan, gara saçlaryna ak çylgymlar aralaşan, ýüzüniň boýnunyň çuňňur ýygýrtlary gürelişen, köýneginiň gadymky matasy tamam bolup, ýamag üstüne ýamag düşen orta boýly bir aýal, kemperip başlan eňegini eliniň aýasyna goýup, tirsegini dyzyna daýap otyrды. Ol – Japbaklaryň ejesi Bollukdy.

Onuň şöhlesi biraz öçüşen gara gözleri oraçanyň içine näçe garanjaklasa-da, göz eglener ýaly bir zada gözi ilmeýärdi. Ol şol oturyşyna çagalarynyň bu gün näme tamşanjakdyklaryny oýlanýardy. Olaryň ýerleri, suwlary ýokdy. Daşy çürüzdiklenen ýaly bir pilek ýerleri, haýsy bir duzak üsti bilen, heniz kakalary ölmänkä, Ýalak işanyň eline geçipdi. Suw paýjagazlaryny haýsy bir hile bilendir Kelekbaý özüne öwrüpdi. Birwagtky ýekeje sygyrlaryny-da, haýsy bir täri bilendir, Doýduk öz gapysyna dartyp alypdy. Başga tarapdan hem hiç hili girdeji ýokdy. Şonuň üçin Japbaklaryň günü meniňki bolsun diýer ýaly däldi.

Emma şol agyr güne ýaş Japbaklaryň ýaş beýnileri entek oňly düşünmeýärdi. Ejesi şol agyr ýagdaýda otyrka, Topbak daşardan ala gopgun bilen dazyrdap geldi. – Eje, aý, eje, görsene! Bolluk ejäniň ýaş bilen ümezläň gözleri ony ilkişada oňly saýgarmady. Ol ogluna sowal berdi. – Oglum onyň näme?

Topbak elindäki pasyrdaýan meleje guşuň sakgaljygyny sypalady.

– Muňa molla torgaý diýýärler, molla torgaý!

– Ony nädip tutduň, oglum?

– Eje jan, men minneti Ýapyrylyp ýatardan çekýärin!

Ol heniz sözüni gutarmanka, Mapbak dazyrdap girdi. Onuň hem elinde meleje guş pasyrdaýardy.

– Eje, aý eje, görsene!

– Ony nädip tutduň, oglum?

– Men minneti Uçsa deperden çekýän, eje jan!

Ol heniz sözüni gutarmanka, Ýapbak dazyrdap girdi.

Onuň hem elinde meleje guş pasyrdaýardy.

– Eje, aý, eje, görsene!

– Ony nädip tutduň, oglum?

– Eje jan, men minneti Görse basardan çekýän!

Ol heniz sözüni gutarmanka, Japbak dazyrdap geldi. Onuň hem elinde meleje guş pasyrdaýardy.

– Eje, aý, eje, görsene!

– Ony nädip tutduň, oglum?

– Eje jan, men minneti Duýdurman tutardan çekýän! – Berekella ogullarym!

Japbaklar dil açyp, aýak bitip başlaly bäri ejeleriniň ýüküni ýeňledip başlapdylar. Olaryň şol şagalaňly gopgunlarynyň özi-de köp wagt açlygy duýdurmaýardy. Olaryň häzirki şatlygynyň özi enäniň gamgyn göwnüni asmana göterdi.

Japbaklar guşlary bişirmek maslahatyny etdiler. Japbak: «Guşlary palawa salalyň» diýdi. Doganlar ony maslahat bildiler. Palaw diýilýän zady dadyp görmek nähili hezildi? Emma Bolluk oraçanyň içine göz gezdirenden soň:

– Ogullarym, tomsuň günü palaw onçakly ýakymly bolmaz – diýip sypaýçylyk etdi. Oglanlar ony makul bildiler. Ýapbak guşlary gowurmagy maslahat berdi. Näzijek guş etini gowursaň, nähili ýakymly ys kükärdi. Doganlar ony biragyzdandan tassykladylar. Bolluk ýene oraçanyň içine göz aýlandan soň:

– Ogullarym, owunjak guşlaryň ýagy mäsleşik bolar, agzyňyza burnuňyza ýelmeşip galmagy mümkindir – diýip sypaýçylyk etdi. Näzijek eňeklerini, burunlarynyň aşagyna sypalan Japbaklar ol söze gülüşdiler.

Mapbak: – Guşlary çekdirme edeliň – diýdi. Doganlar ony makul bildiler. Bolluk enaýyja guşlara garandan soň, ýene oraçanyň içine göz gezdirdi-de:

– Ogullarym, owunjak guşlaryň etinden çekdirme etseň, derrew gäkiligiňi azdyragan bolar – diýip sypaýçylyk etdi.

Doganlar ony dogry bildiler.

Topbak iň soňunda kellejigini gaýşartdy.

– Men tapdym!

Doganlar onuň sözüni birden tassykladylar. – Topbak tapdy!

Topbagyň özi hem birhili bolup, töweregine garanjaklady. – Men nämäni tapdym?

– Biz näbileli seniň nämäni tapanyňy? – Onda näme?..

– Sen özüň aýtdyň ahyry!

– Onda biraz sabyr ediň... Hawa, tapdym. Geliň, bulary çişe düzüp, kebab edeliň!

– Topbak bildi! Topbak bildi!

Hatda Bolluk-da Topbagyň sözünü makullady.

Hepbiklere yzly-yzyna düşýän torgaýlary Japbaklar ütdüler, çişe düzdüler, oda tutdular. Kebab jzyrdap başlapdy. Şol wagt peýda bolan ala ýabyly, ala horjunly, ala donly, ala sakgally, ala gözli gedaý olaryň keýpini bozdy. Ol aňyrdan gele-gelmäne, ala sakgalyňy sypalady.

– Balalarym, beriň, berekediňiz artsyn!

Japbak elindäki çişligini özüne bakan çekdi, ala sakgalyň ýüzüne çişerildi.

– Berende berekediň artjagyny bilse, Kelekbaý näme hiç kime hiç zat berenok?

Ala sakgalyň ýüzüne olaryň hemmesi birden üşerildiler. Olaryň hemmesi oňa yzly-yzyna şol sowaly ýagdyrdylar. – Kelekbaý näme üçin hiç kime hiç zat berenok? Ak sakgal sowala jogap gaýtarman, dilegini dowam etdi.

– Hudaýym siziň döwletiňizi artdyrsyn!

Mapbak oraçalaryna göz aýlandan soň, gedaýa çişerildi.

– Hudaý bize döwlet berjek bolsa, näme, görmeýändir öýdýäňmi?

Ýapbak gedaýyň aýtjak bolan sözünü agzyndan aldy.

– Aý, agam, gapy-gapy aýlanmakdan, sakyr-sakyr sanamakdan sakgalyň agarypdyr. Sen beýdip heläk bolup ýöreniňden, hudaýa özüň üçin ýalbaryp, özüň baý bolaýsaň bolmaýamy? Gedaý olaryň sözüne gulak asman:

– Köşeklerim, işan agaňyzyň nebsi kän däldir. Her haýsyňyz birazajyk emleseňiz besdir – diýip, düýbi unly sanajynyň agzyny açdy.– Aý, ýeser işan ekeniň! Sen almytyňy almasan gitjek däl! –

diýip, Japbak onuň unly sanajyna ejesiniň hoşadan çepläp gelen bir jam bugdaýyny guýdy. Hojam hoşallyk bilen: – Aý, berekella, köşegim! – diýdi.

– Sen örän ýeser işan ekeniň. Sen almytyňy almasaň, gitjek däl! –diýip, Ýapbakuň unly sanajyna ejesiniň hoşadan çepläp gelen bir jam arpasyny guýdy. Hojam hoşallyk bilen:

– Aý, berekella, inilerim! – diýdi.

– Baý, ýeser hojam ekeniň-ow! Sen almytyňy almasaň gitjek däl! – diýip, Mapbak onuň unly sanajyna ejesiniň hoşadan çöplän bir jam jöwenini guýdy. Hojam hoşallyk bilen:

– Aý, berekella goçagym! – diýdi.

– Baý-baý, ýeser işan ekeniň-ow! – diýip, Topbak onuň unly sanajyna ejesiniň guýudan getiren bir gowa suwuny guýdy. Ala sakgalyň ala gözleri hanasyndan çykara geldi.

– Baý-baý, ýeser oglanlar ekeniňiz! Siz meniň çemçeläp ýygnanymy çanaklap dökdüňiz – diýip, içi mäjumlanan sanajy ýere bulap urdy.

Unly, bugdaýly, arpaly, jöwenli, suwly mäjum sanaçdan Japbak bir jam dolduryp aldy, Ýapbak bir jam dolduryp aldy, Mapbak bir jam dolduryp aldy. Topbak hiç bir zat alman, sanajy ala sakgalyň egnine oklady.

Işan näme etjegini bilmän:

– Aý, hudaýym, edeniňe şükür! Dünýäde maňa-da gözi garalar kän ekeni! – diýip, sakgalyny sypalady.

Japbaktaryň dördüsi dört ýerden gedaýy gujakladylar. Biri onuň ýeňini sypalady, biri egnini sypalady, biri sakgalyny sypady. Olaryň hemmesi birden:

– Işan aga, bizden gaty görme! Biz çenden näme-de bolsa bir zada hezil etmesek, günümüz geçenok. Sen, ynha, biziň obamyzdan çykmankaň, ýeke sanajyň däl, horjunyň hem gabarar – diýip, uzur ötündiler.

Ondan soň oňa Japbak bir torgaý kebabyny berdi, Ýapbak bir torgaý kebabyny berdi, Mapbak bir torgaý kebabyny berdi, Topbak bir torgaý kebabyny berdi.

– Aý, berekella, köşeklerim – diýip, gedaý olaryň ýanyndan hoşallyk bilen gitdi.

Ala ýabyly özlerinden arany açandan soň bolsa, Japbaktaryň dördüsi birden heň etdiler:

Ala ýabyly, ala sakgal,

Ala danly, ala sakgal,
Daşyň ala, içiň ala,
Ala gözli ala sakgal.

Gapy-gapy gezen gedaý,
Dannawuň ýok: arpa, bugdaý,
Bize beýle alarylma,
Alardypdyr seni Hudaý

Japbaklar ýene hepbik gurdular, ýene torgaý tutdular, çişlere
ýañadandan et düzdüler. Kebap taýyn bolanda, ejesi olaryň her
haýsyna eliň aýasy ýaly çörek-de tapyp berdi. Ony azyrganyň
Topbak ejesine ýüz tutdy.

– Eje, aý, eje, seniň adyň näme?

– Wiý, Topbak janyň sorayan zadyny... Sen ony näme özüň
bileňokmy?

– Ýaňky ala sakgal meniň akylmy özi bilen alyp ötägitdi
öýdýän, ýadyndan çykarayıpdyryn! – Meniň adym Bolluk ahry!

– Hä, Bolluk, Bolluk!.. Onda näme, eje, biziň öýümüzde çörek
bolluk däl!

Bolluk çagalaryna näme jogap berjegini bilmän, oraçanyň içine
garanjaklandan soň, gap böwürde bulaşyp ýatan ullakan sanaja
gözi düşdi.

– Balalarym, men size bir sanaç bereýin...

Topbak onuň sözünü kesdi.

– Näme, eje, biz indi ýaňky ala sakgalyň yzyna düşelimi? –
Alla saklasyn, oglum, gedaý gezmekden alla saklasyn!.. Siz ony
bugdaýy orlan ýerden baryp, hoşadan hyryn-dykyn dolduryp
gellersiňiz. Biziň öýümüzde, ana, şonda çörek bolluk bolar!
Japbaklaryň dördüsi dört ýerden:

– Biz hoş çöplemäge gideris. Şonda biziň öýümüzde çörek
bolluk bolar! – diýip, taýyn kebaba agyz urdular. Powestler